

Spor Bilimleri Fakültelerinde Görev Yapan Öğretim Üyelerinin Covid-19 Salgını Sebebiyle Yoğunlaşan Online Eğitime Karşı Bakış Açılarını Keşfetmek

Bekir Barış CİHAN [Sorumlu Yazar]

Yozgat Bozok Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, bekirbaris_cihan@hotmail.com

Ebru Araç ILGAR

Yozgat Bozok Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, ebruarac@hotmail.com

Mehmet İNAN

Yozgat Bozok Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, mehmet.inannn@gmail.com

Makale Geliş Tarihi: 21.03.2021

Makale Kabul Tarihi: 31.05.2021

Makale Yayın Tarihi: 30.06.2021

ÖZET

İlk kez 2019 yılının Aralık ayında Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan korona virüs, bu tarihten sonra tüm dünyada hızla yayılmaya başlamış ve 11 Mart 2020 tarihi itibarı ile Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından pandemi olarak kabul edilmiştir. Etkisi bütün dünyada hissedilen korona virüs (covid-19) salgını birçok alanda olduğu gibi eğitim dünyasını da olumsuz olarak etkilemiştir. Bu araştırmanın amacı spor bilimleri fakültelerinde görev yapan öğretim üyelerinin covid-19 salgını sebebiyle yoğunlaşan online eğitime karşı bakış açılarının incelenmesidir. Araştırma 2020 yılında farklı spor bilimleri fakültelerinde görev yapan 13 öğretim üyesi ile yürütülmüştür. Veriler derinlemesine görüşmeler yoluyla toplanmış ve içerik analizi ile analiz edilmiştir. Spor bilimleri fakültesi öğretim üyelerinin online eğitime yönelik yarı-yapılandırılmış sorulara verdikleri cevaplar analiz edilerek, araştırma altı tema altında sunulmuştur. Bu temalar; (1) Online eğitim algısı, (2) Yaşanılan problemler, (3) Yüz-yüze eğitim ile online eğitim arasındaki fark, (4) Online eğitimde uygulamalı dersler, (5) Online eğitim ölçme değerlendirme uygulamaları ve (6) Avantaj ve dezavantajları şeklinde oluşturulmuştur. Pandemi döneminde online eğitim, eğitici ve öğrencilere eğitimin aksamaması konusunda destek olsa da yüz yüze eğitimin yerini tutmadığı, bilişsel alandaki davranışların kazandırılmasında online eğitimin etkisi olduğu ancak fiziksel, sosyal ve psiko-motor davranışların oluşmasında problem yaşandığı, özellikle teknolojik imkânsızlıkların online eğitimin kalitesini düşürdüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Online Eğitim, Öğretim Üyesi, Spor Bilimleri Fakültesi

Discovering Perspectives of Academic Members Working in Sports Science Faculties towards Online Education Intensified due to Covid-19 Pandemic

ABSTRACT

The coronavirus, first identified in the Chinese city of Wuhan in 2019, started spreading swiftly worldwide and was accepted as pandemic by World Health Organization (WHO) as of 11 March 2020. The coronavirus pandemic (covid-19), effect of which is felt all around the world, also impaired the field of education much the same as other fields. The purpose of this research is to examine perspectives of academic members assigned in sports science faculties, towards online education which has been intensified due to Covid-19 pandemic. The research is conducted by 13 academic members working in sports science faculties in 2020. Data is collected through in-depth interviews and analyzed by content analysis. As a result of the data analysis, answers given by sports science faculty members to the semi-structured questions about online education are analyzed and are submitted under six topics. These topics are structured as: (1) Online education perception, (2) Problems faced, (3) The difference between face-to-face education and online education, (4) Applied course in online education, (5) Online education assesment and evaluation practices and (6) Advantages and disadvantages. Although online education during the pandemic has been supportive and educative in the sense of not interrupting education, it is found out that; online education could not replace face-to-face education, it has impacts in acquiring behaviours in cognitive fields but problems emerge in forming physical, social and psychomotor behaviours, technological impossibilities in particular decrease the quality of online education.

Keywords: Covid-19, Online Education, Academic Member, Sports Science Faculty

GİRİŞ

Dünyada 2019 Aralık ayında görülen ve "2019-nCoV" olarak adlandırılan virüs, "koronavirüs" adını almıştır. Dünya Sağlık Örgütü hastalığa 11 Şubat 2020'de COVID-19 adını vermiştir. Ardında bu hastalık küresel salgın anlamına gelen "pandemi" olarak tüm dünyaya ilan edilmiştir (http-1).

Virüs Çin'in Wuhan kentinden tüm dünyaya bulaşmıştır. İlk etapta 7 hastada virüs tespit edilmiş, bu hastalardan bir tanesi vefat etmiştir. Yaklaşık 9 gün içerisinde hekimler ve bilim insanlarından oluşan heyet; binlerce insanı öldüren solunum yolları hastalıklarına etken olan virüslerin, mutasyona uğrayarak yeni bir hastalığın oluştuğunu, isminin ise koronavirüs, COVID-19 şeklinde tanımlandığını bildirmişlerdir (Hui, Azhar EI. Madani, Ntoumi, Kock ve Dar, 2020).

Ülkemizde ilk koronavirüs (Covid-19) vakası ise 11.03.2020 tarihinde görülmüştür. Sağlık Bakanlığımız, bu tarihten itibaren yurt dışına çıkılmaması, korona virüsten korunma kurallarına uyulması, yurt dışından ülkemize gelen vatandaşlarında 14 gün izole edilmeleri gibi önlemler alarak, ülkemizdeki pandemi sürecini başlamıştır (http-2).

Salgında bulaşıcılığın önlenmesi için sosyal mesafe, maske ve hijyen kurallarının yanında, akademik platformda da uzaktan eğitim uygulamasının mantıklı olduğu, özellikle viral dağılımın fazla olduğu bütün ülkelerde en fazla tercih edilen eğitim şekli haline geldiği görülmüştür. Son yıllarda gelişen bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitim alanında kullanıldığı bir dijital dönüşüm zaten yaşanmakta iken (Telli Yamamoto ve Altun, 2020) pandemi sürecinde bu durumun yaygın hale geldiği görülmüştür.

Alınan kararlar neticesinde; ülkemizde Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), ilk ve orta öğretimi kendi bünyesinde hazır olan, "EBA" uzaktan eğitim sistemini kısa bir zamanda geliştirilerek, MEB bünyesinde bulunan öğrencilerin uzaktan eğitimi için kullanmıştır. Yükseköğretim kurumlarında, uzaktan eğitim altyapısına sahip olanlar kendi altyapısı ile bu altyapılara sahip olmayanlar ise tercih ettikleri programları kullanarak öğrencilerine uzaktan eğitim vermiştir (http-3).

Belirli bir mekân ve zamandan bağımsız olarak sunulabilen uzaktan öğrenme, öğrencilere eğitsel araç gereçlerin dijital ortamda yapılandırabilme, farklı teknolojik öğretme-öğrenme sürecinde katılabilme, her zaman giriş sağlayabilme gibi özellikler içeren etkin bir öğrenme şeklidir (Telli Yamamoto ve Altun, 2020).

Üniversitelerde de Milli Eğitim Bakanlığı'nda olduğu gibi dersler uzaktan eğitim yöntemiyle yürütülmüştür. Geçen süreçte üniversiteler sistemlerini bütün öğrencilerin erişim sağlayacağı doğrultuda geliştirmiş, altyapısı olmayan üniversiteler ise eksikliklerini tamamlayarak sürece adapte olmuşlardır. Yükseköğretim kurumları 2019-2020 eğitim-öğretim yılı bahar döneminin ilk 6 haftasını örgün, devam eden son 8 haftasını uzaktan eğitim ile bitirmişlerdir. 2020-2021 eğitim-öğretim yılı ise alınan karar neticesinde uzaktan eğitim ile başlatılmış, sonrasında salgının sayısal verileri dikkate alınarak eğitim öğretim sürecinde kararı üniversitelerin ilgili kurullarında belirleneceğini bildirilmiştir (http 4).

Online eğitimin kaliteli, verimli ve etkin bir şekilde uygulanmasında eğitimcilerin rolü büyüktür (İbrahim ve Silong, 1997). Uzaktan eğitiminin başarılı olmasında akademik personelin gayretleri önemli bir yere sahiptir (Willis, 1996). Bu bağlamda kullanılan programlar ve teknolojik materyaller büyük önem arz etmektedir. Ayrıca online eğitimden faydalanacak olan öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerinin de önemli olduğu düşünülmektedir.

Online eğitim ile ilgili literatür incelendiğinde farklı çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Çalışmaların bir bölümü bireylerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını incelerken (Çetin, Çalışkan ve Menzi, 2013; Birişci, 2013; Yıldız, 2011; Bayram, Peker, Aka ve Vural, 2019; Karatepe, Küçükgençay ve Peker, 2020; Yenilmez, Turgut ve Balbağ, 2017) bir bölümü de süreç içerisinde karşılaşılan problemleri belirlemek üzere yapılmıştır (Kırmacı ve Sami, 2018; Geray, 2007; Genç ve Gümrükçüoğlu, 2020; Tuncer ve Taşpınar, 2018).

Üniversiteler niteliği açısından öğretim elemanları uzmanlaşmış insan gücünün topluma kazandırılmasında çok önemli bir konumdadır (Bilge, Kelecioğlu ve Akman, 2005). Uzaktan eğitim teorik alanlarda kolay uygulanabilirken özellikle spor bilimleri fakültelerinde ve beden eğitimi ve spor yüksekokullarında, uygulamalı alanlarda, ders çıktıklarına tam olarak cevap veremediği düşünülmektedir. Yaşanan bu durumun, ölçme ve değerlendirme esaslarına göre uygulama derslerinin niteliğini -teorik derslere göre- nispeten olumsuz etkilediği düşünülmektedir.

Ülkemizde covid-19 hasta sayısı ve vefat sayısının artması nedeni ile toplumsal hareketliliği azaltmak amacıyla pandemi döneminde üniversiteler, eğitime, uzaktan eğitim sistemi ile devam etme kararı almıştır (http 4).

Spor bilimleri fakülteleri öğretim üyelerinin online eğitim hakkında sahip olduğu düşünceler ve online eğitimin yeterlik düzeyi hakkındaki değerlendirmeleri, online eğitim sürecini

yordama imkânı sağlayacaktır. Bu nedenle üniversitelerde bir kültür haline gelen yerleşke düzeninden, online eğitime geçilmesi aşamasında, uygulamalı ve teorik derslerde yaşanan sorunlar önem arz etmektedir. Araştırmamızda; spor bilimleri fakültelerinde görev yapan öğretim üyelerinin covid-19 salgını sebebiyle yoğunlaşan online eğitime karşı bakış açılarının derinlemesine analiz edilmesi amaçlamaktadır.

MATERYAL & METOT

Araştırmanın Modeli

Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseni ile yürütülmüştür. Fenomenolojik araştırmalarda olgunun oluşturulma aşamaları; Olgu tanımlama, temalar belirleme ve özel yansımaların belirlenmesidir (Ersoy, 2016). Görüşmelerde veri toplamak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın amacının ve bu amaca uygun olarak hazırlanan soruların, en önemli faktörler olduğu düşünülmektedir (Yılmaz ve Şahin, 2016).

Çalışma Grubu

Çalışma grubu, Türkiye'nin farklı illerinde, spor bilimleri fakültelerinde görev yapan 13 akademisyenden oluşturulmuştur. Çalışma grubunun belirlenmesi için, amaçlı örnekleme türlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Farklı iller seçilmesinin amacı online eğitimde tercih edilen yöntem çeşitliliğinin değerlendirmede kullanılabilmesidir.

Verilerin Toplanması

Katılımcılar ile gerçekleştirilen görüşmelerde; spor bilimleri fakültesi öğretim elemanlarının covid-19 salgın dönemi online eğitim hakkındaki görüşleri alınması, sorun ve problemlerini gün yüzüne çıkarılmasına yönelik sorular, derinlemesine analiz yapabilmek amacıyla önceden hazırlanmıştır. Katılımcılara soruların yöneltilmesi esnasında tarafımızca açıklayıcı sorular da sorulmuştur. Görüşmeler 45–70 dakika aralığında gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların ifadeleri dijital ortamda kayıt altına alınmıştır. Görüşme formları 3 alan uzmanı ve 2 öğretim üyesi tarafından değerlendirilmiştir. Çalışmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranılacaktır.

- 1- Covid-19 salgın dönemi ve online eğitim hakkında neler düşünüyorsunuz?
- 2- Online eğitimde yaşadığımız sorunlar nelerdir?
- 3- Yüz-yüze eğitim ile online eğitimi karşılaştırdığınızda, eğitim kalitesi hakkında neler düşünüyorsunuz?

- 4- Online eğitimde uygulamalı derslerin eğitimi nasıl veriliyor?
- 5- Online eğitimde, teorik ve uygulamalı derslerin ölçme ve değerlendirme sürecini değerlendirir misiniz?
- 6- Online eğitimin avantajları ve dezavantajları nelerdir?

Verilerin Analizi

Yarı yapılandırılmış form ile elde edilen görüşme, ilk etapta belirlenen sorular yöneltilmiş ve konuşma esnasında belirlenen başlıklara yönelik konu bütünlüğü bozulmadan sorular ile devam edilebilen bir yöntemdir (Merriam, 2015). Araştırmada tümevarım analiz tekniği kullanılmıştır. İlk etapta içerik kodlanması gerçekleştirilmiş, bu kodlardan kavramlar oluşturulmuş ve ardından temalar sınıflandırılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

BULGULAR

Bu bölümde, spor bilimleri fakülteleri öğretim üyelerinin online eğitime yönelik yarı-yapılandırılmış sorulara verdikleri cevaplar analiz edilerek, araştırmanın altı alt-sorusu çerçevesinde altı tema altında sunulmuştur. Bu temalar; (1) Online eğitim algısı, (2) Yaşanılan problemler, (3) Yüz-yüze eğitim ile online eğitimin arasındaki fark, (4) Online eğitimde uygulamalı ders, (5) Online eğitim ölçme değerlendirme uygulamaları ve (6) Avantaj ve dezavantajları şeklinde belirlenmiştir. Katılımcılar online eğitime yönelik deneyimlerinde öncelikle kavramı nasıl tanımlandığı, online eğitimin ne yönde olduğu ve online eğitimin özelliklerini belirtmişlerdir.

Şekil 1. Online eğitim deneyimlerine ilişkin temalar

Tema 1. Online Eğitim Algısı

Online eğitime dair yapılan tanımlamalarda, ardı ardına gelen yasakların, vakaların ve ölüm haberlerinin herkesi psikolojik olarak negatif etkilediğini, virüs sebebiyle hiçbir olgunun eskisi gibi olmadığını, eğitim-öğretimin ise belki de en fazla üzerinde konuşulan ve alınan bütün kararların tartışıldığı bir konu olduğu vurgulanmıştır. Katılımcıların online eğitimin algılanmasına yönelik verdiği yanıtlar:

A1 *“Pandemi döneminde online eğitim her ne kadar eğitimin aksamaması konusunda eğitici ve öğrencilere destek olsa da maalesef yüz yüze eğitimin yerini tutamamaktadır. Online eğitimin sistemselsorunlar, imkanlar, motivasyon gibi birçok içsel ve dışsal unsura bağlı olması yüz yüze eğitimdeki başarı ve kaliteyi yakalamakta geride kaldığı görülmektedir.”*

A2 *“Covid 19 döneminde, derslerin teorik bölümlerinin canlı dersler kapsamında tamamlanmasının süreci iyileştirildiği düşünülmektedir. Ayrıca zoom vb. sosyal platformlar aracılığıyla eğitim desteklenebilmekte; Pilates, Yoga vb. uygulamalı dersler uzaktan eğitim kapsamında da gerçekleştirilebilmektedir. Bu anlamda özverili yürütülen tüm online derslerin hedefine ulaştığı söylenebilir. Ek olarak uygulamalı derslerin bir*

bölümünü ileri bir tarihe ertelenerek yüz yüze yapılmasının planlanması yani hibrit eğitim anlayışı bu dönemde önemli bir yere sahiptir.”

A3 *“Eğitimcilerde, öğrencilerde bu duruma birden maruz kaldılar ve uyum sorunu yaşadılar. Şu an, ilk zamanlara göre daha verimli olduğumu düşünüyorum. Ancak yüz yüze eğitimin yerini tamamen tutamaz.”*

A4 *“Kendi adıma bu dönemdeki uzaktan eğitimi destekleyenlerdenim. Fakat bu dönemdeki branşlara özgü ders hazırlıkları ve yetersizlikler biz eğitimcileri zorluyor. Sadece zorlayanlar bu olaylar da değil bazı öğrencilerimizin yaşadığı yerlerdeki altyapı yetersizlikleri de büyük sorun teşkil ediyor ve derslere katılım oranlarında yetersizliklerle karşılaşıyoruz. Ayrıca tam anlamıyla denetim mekanizmasının olmamasından dolayı öğrencilerin bu durumu kullanıp derslere katılımında bağlantı kopma bahanelerini de işitmekteyiz.”*

A5 *“Covid-19 salgın döneminden dolayı tercih edilen online eğitim sisteminin yararlı olduğunu düşünmüyorum. Çünkü öğrencilerin evlerinin bulunduğu yerlerde internet altyapı sorunu olabiliyor. Öğrenciler online eğitim için gerekli araçlara sahip olamayabiliyorlar. Ders veren hocalar devam zorunluluğu olmadığı için üstünkörü ders işleyebiliyorlar.”*

A6 *“Salgının insanlığın normal hayatını tüm dünyada çok ileri boyutlarda etkilediği sosyal ve ekonomik hayatı köklü değişikliklere yol açtığı ve yeni normalleri getireceğini düşünmekteyim. Bu da beraberinde birtakım eksiklikler getirdi ki bu sıkıntıların en çok yaşandığı dersleri de uygulama ağırlıklı dersler olarak gözlemlemekteyiz.”*

A7 *“Covid-19 salgın dönemi insanlık tarihinin başlangıcından itibaren karşılaşılmış olan en tehditkar süreçlerden birisidir. Bu süreci eğitim üzerinden değerlendirdiğimizde, online eğitim yapılması hem akademisyenleri hem de öğrencileri negatif yönde etkiledi diyebiliriz. Çünkü örgün öğretilen özellikle beden eğitimi ve spor öğretimi gibi uygulamanın yoğun olduğu bölümler için yüz yüze eğitim olmazsa olmazdır. Bu sebeple Covid-19 sürecinde online eğitimin öğrenciler için ciddi kayıplarla dolu olduğunu düşünüyorum.”*

A8 *“Hayatın olmazsa olmazı eğitimidir. Salgın döneminde eğitimin büyük bir sekteye uğradığını düşünüyorum. Online eğitim, bence sağlıklı bir eğitim değil.”*

A9 *“Tanımlanandan daha farklı bir salgın olduğu, amacının farklı olduğunu düşünüyorum. Ülkemizin ve kişilerin hazırlıksız olduğunu ve yetersiz olduğunu*

düşünüyorum. Görüldüğü üzere pratik dersler online yapılamadı. Yapılan dersler ise benim kendi düşünceme göre yetersiz kaldı.”

A10 *“İlgi ve alaka gösterilirse en azından teorik dersler adına kazanımlar elde edilebilir diye düşünüyorum. Derslerden verim almaya başladık. Fakat kuşkusuz yüz yüze dersle karşılaştırması yapılamaz. Fakat uygulamalı dersler açısından yetersiz kalıyor.”*

A11 *“Salgın bütün hayatımızı olumsuz yönden etkiledi diyebilirim sadece gündelik hayat değil ekonomi, sağlık, üretim ve eğitim bu süreçten oldukça etkilendi. Bu tarz alanlar birbirleri ile etkileşim içerisinde olduğu için zincirleme aksaklıklar meydana geldi. Eğitim de bu etkilenen alanların başında geliyor. Salgın sebebiyle bir araya gelemeyen öğretmen ve öğrenciler bu süreçte online eğitim ile zaman zaman eğitimdeki verim açısından zorluklar yaşadı ve yaşıyor diyebilirim. Online eğitim bu süreçte olmazsa olmazım haline geldi fakat yaşanan teknik aksaklıklar ve imkansızlıklar eğitimde verimliliği etkilediğini düşünüyorum.”*

A12 *“Hayatımız tamamıyla alt üst oldu desem yanlış olmaz herhalde. Bir anda hesapta olmayan bir virüsle birlikte hayatımız her anlamda olumsuz şekilde etkilendi. Artık özgürce hareket edemiyoruz eskisi gibi. Öğrenciler doğal olarak yüz yüze eğitimi istediler fakat bu şu an şu ortamda mümkün görünmüyor. Alınan kararlar şu an insan sağlığını korumak için alınan kararlar fakat bazen alınan kararların öğrencileri ve biz akademisyenleri oldukça zorladığını söyleyebilirim. Öğrencilerin yeterli internet ve teknolojik imkanlara sahip olmaması, yeni geçilen bir sistemde yaşanan bazı sistemsel kaynaklı hatalar, derslerin verimli geçmemesi ve sınavlar genel anlamda karşılaştığımız zorluklar oluyor. Dediğim gibi bu kararlar sağlığımızı korumak için alınan kararlar ve şu an online eğitim ile devam etmek ve bu sisteme alışmak zorundayız.”*

A13 *“Başlarda ben de çoğu insan gibi kısa sürede etkisini kaybedecek bir salgın olarak düşünmüştüm fakat şu an durumun ciddiyetinin artık farkındayız. Alınan önlemler bazen yetersiz olsa bile artık kontrol edilemez bir boyuta ulaşan bu hastalık bütün dünya toplumlarında etkisini kat ve kat arttırdı. Ölüm haberlerini ve vaka sayılarını duydukça psikolojimiz bozulmaya başladı. Evlere tıklandık ve resmen özgürlüğümüzü elimizden aldı bu hastalık. Etkilenmeyen hiçbir şey kalmadı. Eğitim, sağlık, ekonomi, üretim tüketim hemen hemen her şey etkilendi. Eğitim ise etkilenen arasında uzun vadede toplumsal ve ülkemiz açısından en çok zarar veren şey olabilir. Çünkü öğrenciler yüz yüze eğitimde olduğu kadar verim alamıyorlar. Online eğitime bir anda geçiş yapmamız herkesi*

zorladığı gibi bizleri de zorladı. Açıkçası kendim dahil çoğu akademisyenin öğrencilere yeteri kadar bilgi aktarabildiğimizi düşünmüyorum. Sınavlar ve ders işlemek gerçekten tam anlamıyla istediğimiz gibi değil. Tabii ki bir anda böyle bir sisteme geçmek zorunda olmanın vermiş olduğu acemilik de bu durumu etkiledi fakat genel anlamda online eğitim öğrenciler için istenilmeyen ve olumsuz bir sistem olduğu kanaatindeyim.” şeklindedir.

Araştırma verilerine baktığımızda, salgın döneminde uygulanabilecek tek eğitim sisteminin kuşkusuz online eğitim olduğu, uygulama sırasında zorluklar yaşandığı, online eğitim sisteminin uzun vadede hazırlık gerektirdiği ancak pandeminin etkisiyle uygulamanın daha öne çekilmek zorunda kaldığı belirtilmiştir. Bunun yanı sıra online eğitim ile birlikte, çağın kaçınılmaz bir parçası olan teknolojinin eğitim üzerinde olumlu etki yarattığı görüşü tespit edilmiştir.

Tema 2: Online Eğitimde Yaşanılan Problem Algısı

Katılımcıların online eğitimde yaşanan problem tanımlamalarına baktığımızda, öğrencilerin internet ve sisteme erişim problemleri, derse katılım ve sınavlara katılım sürecinde sistemin art niyetli kullanılması hususlarında tereddütler olduğu yönündedir. Katılımcıların verdiği yanıtlar:

A1 *“Online eğitimde en sık yaşanan problemler arasında; Online eğitim esnasında başarılı ve başarısız öğrencilerin çok kolay ayırt edilememesi. (benzer sınav puanları ve kopyala yapıştır benzer ödevlerden kaynaklı) Öğrencilerin sistemi açıp sistemsiz olarak gözükmesi ancak katılım sağlamaması. Sistemde süre sıkıntısının olması.”*

A2 *“İnternet erişimi ve sistemsiz yüklenmeler nedeniyle eğitim-öğretim dönemi başında birtakım problemler yaşanmış olup ilerleyen süreçte iyileştirme çabaları gerçekleştirilmiştir. Bu durumda, genel problemin öğrencilerin teknolojik araçlara erişimi olduğu düşünülmektedir.”*

A3 *“Bağlantı problemleri, öğrencilerin odak problemi. Dış etkenlere daha fazla maruz kalma yaşadığımız başlıca sorunlar.”*

A4 *“Müfredattaki içeriğin online sisteme çok da uygun olmayışı, teknolojik altyapı ve öğrenciler tarafından yeterli katılımın olmaması.”*

A5 *“Online eğitime ulaşmada bazen yoğunluktan dolayı giriş yapamıyorum. Onun dışında bir sıkıntıyla karşılaşmadım.”*

A6 “Yaşadığım problemler benden kaynaklı değil karşı taraf yani veli ve öğrenci kaynaklı. Evdeki internet altyapısı bilgisayar veya tablet olmaması çoklu aile yapısı gibi problemler yaşanmakta. İmkânları olan ve buna rağmen derse bilerek isteyerek katılmayanlar öğrencilerle birlikte ders seçen öğrenci yapıları da mevcut.”

A7 “Online Eğitimde özellikle kalabalık sınıflarda yoklama alınması için geçen süre, özellikle internet bağlantı sorunları ve yetersizlikleri, pandeminin ilk süreçlerinde uygun dijital programların eksikliği, uygulama derslerde görsel zenginlik katılmasına yönelik olarak internette beden eğitimi ve spor alanlarıyla ilgili uygulamaların kısıtlı olması gibi zorluklar yaşadım.”

A8 “Online eğitimin en büyük problemi bence hissedememek. Öğretmenler olarak bizler, öğrencilerimizin gözlerinden, yüz ifadelerinden aslında pek çok şeyi anlayabiliyoruz. Bunu online eğitimde anlama imkânı yok.”

A9 “İnternet bağlantı problemleri, web cam, yetersiz e-kaynak, Yetersiz ders katılımı, faydasız etkileşim, ilgi ve motivasyon eksikliği, sınavların güvensizliği.”

A10 “En önemli sorun aslında motivasyon eksikliği, yaptığımız işe inanmalıyız. Elimizde olan imkânlar ile en iyisini başaracağımıza maalesef öğrenciler inanmıyor. Gelip geçici bir dönem diye düşünülerek ciddiye alınmıyor. Bu nedenle derslere katılım yeterli değil ayrı katılan öğrencilerinde sadece yoklamada görünmek adına katılımları rahatsız edici. Ayrıca yaptığımız sınavlarda emek veren öğrenci ile ilgisiz emek vermeyen bir öğrenciyi maalesef ayırt edemiyoruz.”

A11 “Öğrencilerin imkânsızlıkları bizi en çok etkileyen etmenlerden biri diyebilirim. Bazı öğrencilerin internet bağlantılarının olmaması bazı öğrencilerin ise gerekli teknolojik imkânlarla sahip olmaması derslerin aksamasına neden oluyor. Öğrencilerin bu tarz imkânsızlıklarından dolayı derslere katılamaması ile doğal olarak konulardan geri kalıyorlar. Biz elimizden geldiğince bu süreçte onlara yardımcı olmaya çalışıyoruz. Teslim süresi uzun ödevler vererek bu süreçte hem onları zorlamamak hem de müfredatın gerektirdiği zorunlukları yerine getirmeye çalışıyoruz.”

A12 “Alışık olduğumuz yüz yüze eğitiminde dışında bir sistem olduğu için başlarda zaman zaman tecrübesizlikten kaynaklı aksaklıklar meydana geldi ve bu aksaklıklar nadirde olsa sürmeye devam ediyor. Öğrenciler derse katılamayınca doğal olarak bütün bir sınıfta kargaşa oluşabiliyor. Öğrenciler haklı olarak katılmadığı dersten sınava girmek istemiyor bizde onlara proje ve araştırma ödevleri vererek süreci en az zararla

kapatmaya çalışıyoruz. Buna rağmen bazı öğrencilerin çok fazla ödev verilmesinden şikâyetçi olduğunu duyuyoruz. Bu süreçte hem onlar hem biz zaman zaman yıpranıyoruz umarız en kısa sürede sınıflarımızda derslerimize döneriz.”

A13 *“Öncelikle yaşadığımız süreç zorlu bir süreç her anlamda hayatımız bir düzensizlik içerisinde özellikle eğitim öğretim sürecinde bu anlamda zorlanmalar yaşıyoruz. Elimizden geldiğince eğitime devam etmeye çalışıyoruz süreç her ne olursa olsun eğitim ve öğretimin devamlılığı ülkemiz için çok önemli. Online eğitimde de sıkıntılar yaşıyoruz fakat son zamanlarda artık bu sorunlardan ilk zamanlardaki gibi etkilenmiyoruz sürece uyum sağladık diyebilirim”. şeklindedir.*

Elde edilen veriler incelendiğinde; teknolojik altyapı, sistem kaynaklı aksaklıklar ve öğrencilerin yeterli araç gereçlere sahip olmaması büyük bir problem olarak belirtilmiştir. Yüz yüze eğitimdeki göz teması ve iletişimin, öğretim üyelerine birçok konuda ipucu verdiğini, ancak online eğitimde bu durumun mümkün olmadığı katılımcı yanıtlarından tespit edilmiştir.

Tema 3: Yüz-Yüze Eğitim ile Online Eğitimin Arasında Fark Algısı

Katılımcıların yüz-yüze eğitim ile online eğitimin arasında fark tanımlamalarına baktığımızda, tartışmasız olarak yüz yüze eğitimin gerek etkili iletişim becerileri açısından gerekse motivasyon ve sosyal etkileşim açısından daha etkili olduğu yönündedir. Katılımcıların verdiği yanıtlar:

A1 *“Yüz yüze eğitim süre sıkıntısı olmadan, öğrenciler ile etkileşimli ders, öğrenci potansiyelinin daha kolay keşfedilmesi gibi dersi birçok özelliği bünyesinde barındırmasından dolayı online eğitime göre kesinlikle daha kaliteli ve üstündür.”*

A2 *“Özellikle uygulamalı dersler bakımından öğrencilerin gelişmesi, deneyim ve tecrübe kazanması bakımından uygulamalı bilimlerde yüz yüze ya da hibrit eğitim sistemi tercih edilmektedir.”*

A3 *“Direkt göz teması ile aktarım daha verimli oluyor. Öğrencilerden reaksiyon daha çabuk alınıyor. Özellikle uygulamalı derslerde yüz yüze olan başka yöntem yeterli gelmez. Online eğitim bir tek destekleyici olarak kullanılmalı.”*

A4 *“Beden eğitimi dersleri için öğretim yöntem tekniklerinden ‘yaparak yaşayarak, gösterip yaptırma ve gösteri’ yöntemlerinin online sistemde uygulamasının zorluğu tabii ki eğitim öğretim kalitesini düşürüyor. Geri bildirimleri zamanında veremeyişimiz ve*

öğrencileri birebir kontrol edemiyor olmamız yine online sistemin yetersizlikleri arasında gösterilebilir.”

A5 *“Yüz yüze eğitimin, online eğitimden ne kadar çok yararlı olduğunu yaşayarak öğrenmiş olduk. Online eğitim kişinin rahata alışmasını, tembelleşmesini yani kişinin pasif bir duruma gelmesine sebep olurken yüz yüze eğitim anında soru-cevaplarla olsun, beşeri ilişkileriyle olsun kişinin sürekli aktif bir öğrenme durumunda olmasını sağlar.”*

A6 *“Yüz yüze eğitimle online eğitim arasındaki en önemli fark yüz yüze eğitimin sunduğu eğitim anlamındaki fırsat eşitliği. Verilen online eğitimin çocuk ve veli açısından alınan verim ise tartışmalara gebe bir konu.”*

A7 *“Bu konuda bir tercih şansım olsaydı, kesinlikle uygulaması olan derslerin kesinlikle gerekli şartlar sağlanarak yüz yüze yapılmasını isterdim. Teorik dersler bu süreç ve sonrasında senkron ve uzaktan eğitim ile sürdürülebilir fakat uygulama derslerin yüz yüze yapılması olmazsa olmazdır.”*

A8 *“Yüz yüze eğitim ile online eğitim kalite bakımından kıyaslanamaz bile. Bana göre eğitim kesinlikle yüz yüze olmalıdır. Çünkü yüz yüze eğitimde anında etki-tepki mümkün. Öğretmen de öğrenci de birebir etkileşimde olduğu için daha etkili bir eğitim yöntemidir diyebilirim.”*

A9 *“Bilgiye ulaşma teknolojiyi kullanma zaman ve mekan kavramlarını ortadan kaldırma online eğitimin öne çıkan tarafları. Fakat yüz yüze eğitimde etkileşim vücut dili uygulamaların derse etkisi motivasyon ve insanlardan kurulu sıcak bir ortam dersin kalitesini verimini çok arttırmakta ve etkili olmakta diye düşünüyorum. Ayrıca yüz yüze yapılan değerlendirmeler dersin anlama dinleme ve araştırma kalitesini artırıyor ve daha adil olduğunu söyleyebilirim.”*

A10 *“Tamamen farklı bir durum. Hâkimiyet maalesef eğitimcide değil, öğrencileri tahlil edemiyorsunuz. İlgi ve alakalarını anlayamıyorsunuz. Konuyu sanki kendiniz anlatıyor kendiniz dinliyorsunuz. Konuyu bir ekrana anlatmak bence yaralı olmuyor. Online eğitimle ancak ansiklopedik bilgilerin verilebileceği kanaatindeyim.”*

A11 *“Yüz yüze eğitim ve online eğitim arasında uçurumlar olduğunu söylemek benim açımdan oldukça mümkün. Öğrencilerimin yeterli verim alamadığını online derslerde açık bir şekilde anlayabiliyorum. Yeteri kadar verimli olmayışının sebebi ise kesinlikle bir disiplin sağlanamayışı. Geri kafalılık diyeceksiniz belki de ama ben öğrencinin*

okula gelmesinin, sabah erken saatte uyanıp evden çıkışının, birkaç farklı sima görüp dersime gelişinin onları oldukça verim alabilen ve derslerde aktif katılım sağlayabilen öğrencilere dönüştürdüğüne inanıyorum.”

A12 *“Eğitimin online’ı olur mu diyenlerdenim. Öğrenci ve bizler açısından kesinlikle yetersiz bir oluşum olduğunu düşünüyorum. Eğitim kalitesine gelecek olursak ben online eğitimin kesinlikle kalitesiz bir eğitim şekli olduğunu düşünüyorum ve bir an önce öğrencilerimize kavuşmayı arzuluyorum.”*

A13 *“Online eğitim açısından tüm öğrencilerimin yeterli imkana sahip olduklarını düşünmüyorum. Çeşitli şehirlerde, şehirlerin köylerinde ve kasabalarında yaşayan birçok öğrencimiz var ve elbette onların da okumakta olan kardeş veya abi ablaları var ve dolayısıyla eldeki imkanları kullanmak için evde birden fazla kişi var. Umarım bir an önce son bulur ve bizde öğrencilerimize ve okullarımıza kavuşup grup çalışmaları ile sosyalleşip verimli dersler işleyebiliriz.”*şeklindedir.

Veriler incelendiğinde; öğretim üyeleri, yüz yüze eğitimde gerçekleştirilen grup çalışmalarının önemine vurgu yaparak, sosyal bir toplum olmaktan çıkıp asosyal bir toplum olma yolunda ilerlediklerini belirtmişlerdir. Fiziksel olarak aktif katılım sağlanması gerekmeyen derslerde dahi online eğitimde etkileşimin az olması, öğrencilerin motivasyonlarının düşmesine sebep olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tema 4: Online Eğitimde Uygulama Dersleri Algısı

Katılımcıların online eğitimde uygulama dersler tanımlamalarına baktığımızda, online eğitim sürecinde, uygulama derslerinin teorik öğretim süreçleri tüm detayları ile birlikte verildiği, sonrasında ise internet kaynaklı görseller (resim, video vb.) kullanılarak öğretimin görselleştirmeye çalışıldığı belirtilmiştir. Katılımcıların verdiği yanıtlar:

A1 *“Online eğitimde uygulamalı derslerin teorik kısmı hakkında bilgilere daha fazla ağırlık veriliyor, öğretim aşamasında ise eğitici videolardan faydalanılıyor.”*

A2 *“Yukarıdaki bir soruda belirttiğim üzere, Covid 19 döneminde teorik derslerin eğitimi verilirken, uygulamalı derslerin de sadece teorik ders saatleri işlenmiş olup uygulamalı dersler ileri bir tarihe ertelenmiştir. Nitekim hibrit eğitim sistemi dikkate alınmıştır.”*

A3 “Uzaktan anlatmaya ve kamera karşısında göstererek öğretmeye çalışıyoruz ama yeterli olmuyor. Öğrencilere uzaktan uygulamalı ödev vererek yaptırmaya çalışıyoruz. Ancak birçoğu yasaklardan dolayı dışarı bile çıkamıyor.”

A4 “Kendi adıma yine internet üzerinden hazırlanmış videolardan destek alırken daha çok teorik bilgiye yoğunlaşıyorum ki bu da bizim beden eğitimi branşında uygulamanın göz ardı edilmesine zemin hazırlıyor.”

A5 “Online eğitimde uygulamalı derslerin teori kısımları işleniyor. Uygulama kısmını yüz yüze eğitimde verileceği söyleniyor.”

A6 “Genellikle teorik anlatılmak durumunda kalıyoruz. Öğrencilerde bu durumu bildikleri için çok da fazla ders takibi yapmamakla birlikte ilgide duymuyorlar.”

A7 “Görsellerin paylaşımı sonrasında yapılabilecek uygulamaları kamera karşısında öğrencilere kendim gösteriyorum. Bir sonraki hafta gerçekleşecek derse kadar o hafta öğrettiklerimin uygulama tekrarlarını öğrencilerimden araç-gereç uygunluğu doğrultusunda video çekerek bana göndermelerini ve buna göre eksik kalan noktaların dönütlerini kendilerine iletip, doğruları öğretmeye çalışıyorum.”

A8 “Uygulamalı derslerde yüz yüze eğitim ile verilenlerin belki de %10’u online eğitimde ancak verilebilmektedir. Online eğitimin en büyük sıkıntısı da uygulama noktasındaki eksikliğidir.”

A9 “Uygulamalı derslerin daha çok teorik kısımlarını anlatıyoruz. Dersin bilimsel yönü hakkında teorik bilgiler, öğrencilerin araştırmaları ve bir topluluk karşısında konuşma ders anlatma kabiliyetlerini geliştirmek adına sunum ve ödevler ile dersleri destekliyoruz. Fakat maalesef uygulama yapamıyoruz.”

A10 “Maalesef teorik bilgilerin haricinde uygulama adına hiçbir şey yapamıyoruz.”

A11 “Spor bilimleri fakültesi olarak çoğu dersimiz herkesin bildiği gibi uygulamalı dersler. Pandemi sebebiyle bu dersleri öğrencilerimizle yüz yüze yapmamız mümkün olmuyor bizlerde hem öğrenciler mağdur olmasın hem de ders ilerlemesi geri kalmaması için uygulamalı derslerin branş branş araştırma ödevleri veriyoruz. Branşın tarihçesi kuralları ve uygulamaları hakkında öğrencilerin araştırma yaparak bilgi sahibi olmalarını sağlıyoruz.”

A12 “Fakülte olarak belki de en fazla dersleri etkilenen fakültelerden biriyiz. %60-70 gibi bir oranla derslerimiz uygulamalı dersler. Tabi ki zorlandığımız zamanlar oluyor.

Öğrenciler bu konuda çok şikayetçi özellikle bizler her ne kadar dersi teorik onlara anlatsak da uygulamaya dökemediğimizden eksik kalıyor. Genellikle uygulamalı dersler araştırma ödevleri ile işleniyor.”

A13 *“Öğrencilere uygulamalı dersleri %100 anlatsak da tam anlamıyla verim almamız mümkün değil. Örneğin basketbolda bir turnike hareketini siz öğrenciye ne kadar anlattırsanız anlatın, görsel materyallerden istediğiniz kadar faydalanın o öğrenci saha girip o topu eline alıp hareketi yapamazsa öğrenemez. Şu an bizde de durum bu şekilde teorik olarak anlatmak ve öğrencilere video izletmekle geçiyor uygulamalı dersler.”* şeklindedir.

Tema 5: Online Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Algısı

Katılımcıların online ölçme ve değerlendirme tanımlamalarına baktığımızda hem teorik hem de uygulama derslerinin ölçme ve değerlendirme basamağı benzer şekilde sınav, ödev, derse katılım ya da proje gibi yöntemler aracılığı ile gerçekleştiği yönündedir. Katılımcıların verdiği yanıtlar:

A1 *“Ölçme ve değerlendirme, öğrenme-öğretme sürecinde öğrencilerin başarılarını saptamak, eksikliklerini belirlemek, öğretim yöntemlerinin etkinliğini anlamak, programın zayıf ve kuvvetli yanlarını ortaya çıkarmak gibi amaçlarla yapılır. Teorik ve uygulama dersler farklı dinamik yapılarak sahip olmalarına rağmen maalesef pandemi döneminde ölçme ve değerlendirme basamağında net bir ayrım söz konusu değil.”*

A2 *“Online eğitim kapsamında sadece teorik dersler işlenmiştir. Bu doğrultuda teorik işlenen konular sistem üzerinde tanımlanarak süre dahilinde ölçme ve değerlendirme süreci tamamlanmıştır.”*

A3 *“Ölçme ve değerlendirme yetersiz oluyor. Çünkü öğrenciler tam kapasitelerini ortaya koymaya çalışarak değil kolay şekilde ders geçme düşüncesine kapılıyor. Tespitlerimiz tam ve yeterli olamıyor.”*

A4 *“Beden eğitimi branşlarının ölçme ve değerlendirme süreci normal şartlarda sahada yani spor salonların ya da bahçede olurken şu an öğrencilerin evlerinde olması ve uygulama sürecinin takibinin yapılamaması bizleri teorik bilgi ölçümü için yapılacak testlere veya sorulara yöneltiyor. Uygulamalı yapılacak ölçme değerlendirmelerimiz çok fazla kısıtlanmış oluyor. Örneğin ‘basketbolda turnike nasıl yapılır?’ bunun uygulamalı ölçümü online öğretim modelinde neredeyse imkansız.”*

A5 “Online eğitimde tüm derslerin sadece teori kısmı işlenmekte olup ölçme ve değerlendirme için online olarak çoktan seçmeli sorular ve ödev yöntemi kullanılıyor.”

A6 “Teorik olarak belki ölçme değerlendirme kısmen karşılaşmada uygulamaları derslerin ölçme ve değerlendirme kısmı gerçekçi ve sürdürülebilir değil.”

A7 “Açıkça söylemek gerekirse tüm ölçme ve değerlendirme kriterlerini bu süreçte doğru bir şekilde uygulayamamaktayız. Bu durum özellikle uygulama derslerin ölçme ve değerlendirme sürecinde gerçekleşmektedir. Teorik derslerin sınavlarında daha çok öğrencilerin derste öğrendiklerini kendi yorumlarını katarak cevaplayabileceği açık uçlu sorular ile yapmaya çalışırken, uygulamalarda çoğunlukla branşların çeşitli teknik ve taktiğe dayalı yönlerinin öne çıktığı yine öğrencilerin yorumlamalarını gerektiren sorular sormakta bazı dersler içinde video çekimleriyle uygulama sınavlarını gerçekleştirmekteyim.”

A8 “Uygulamalı derslerin online verilmesindeki zorluk aslında bu derslerin ölçme ve değerlendirme sürecinde de karşımıza çıkmaktadır. Zaten online eğitimde teorik derslerin ölçme ve değerlendirme sürecinin nasıl olacağı belirsiz iken, daha büyük bir sıkıntı da uygulamalı derslerde olacaktır.”

A9 “Araştırma geliştirme ödevleri, sunumlar ve öğrencilerin sorumlu oldukları konulardan sınav yaparak ortalama notlarını oluşturuyorum.”

A10 “Ödev veriyorum çünkü en kolayı bu, belirtmiş olduğumuz kriterlere uyuyorsa ona göre değerlendirme yapıyorum (kaynakça, konu içeriği, yazım düzeni gibi).”

A11 “Sistemimizde ödevler ve sınavlar üzerinden değerlendirme yapıyoruz. Uygulamalı derslerin değerlendirmesini ödevler üzerinden yapıyoruz. Hazırlanan proje ve ödevler ile hem öğrencilere araştırma bilgisini geliştirmek hem de branş hakkında bilgi sahibi olmasını sağlamaya çalışıyoruz. Teorik derslerimizde herhangi bir sıkıntımız yok dersi işleyip test veyahut klasik sınav ile değerlendirmemizi yapıyoruz.”

A12 “Teorik derslerin işlenmesinde yüz yüze eğitimdeki gibi bir sistem var aslında. Dersi işliyoruz notları paylaşıyoruz sorumlu oldukları yerleri söylüyoruz çocuklar hazırlık yapıp sınavlara giriyorlar. Ben test yapıyorum diğer akademisyen arkadaşlar da hemen hemen aynı benim şekilde. Uygulamalı derslerde ödev ve sunum şeklinde değerlendirme yapıyorum. Öğrenciye bir konu veriyorum öğrenci o konu hakkında araştırma yapıp ödev veya sunum yapıyor.”

A13 “Ben genelde ödev veriyorum zaten süreç herkesi zorluyor bir de ben sınav yapıp çocukları iyice strese sokmak istemiyorum. Genelde ders işleyişi sunum şeklinde geçiyor. Hem teorik hem uygulamalı derslerde ödev hazırlatıyorum bu şekilde araştırma yapmayı öğreniyorlar. Değerlendirmeler ne kadar gerçeği yansıtır tartışılır çünkü bazen kullandıkları kaynaklardan direkt kopyala yapıştır yapan öğrenciler oluyor tabi değerlendirmemde ona göre değişiyor.” şeklindedir.

Tema 6: Online eğitimin Avantaj ve Dezavantaj Algısı

Katılımcıların online eğitimin avantaj ve dezavantaj tanımlamalarına baktığımızda, sağlık önlemleri ile birlikte eğitimin devam edebilmesi bir avantaj olarak görülürken, senkron veya asenkron online derslerin, yüz yüze eğitimin yerini asla tutamayacağı dezavantaj olarak belirtilmiştir. Katılımcıların verdiği yanıtlar:

A1 “Online eğitim dezavantajları hem senkron hem asenkron derslerin çok fazla vakit alması. Öğrencilerin yeterli motive ve isteğe sahip olmamasından dolayı ders verimliliğinin yüz yüze kıyasla düşmesi. Uygulama, laboratuvar dersleri için imkân ve verimin düşük olması. Tüm öğrencilerin benzer imkânlara sahip olmaması (bilgisayar, internet vb.) Online eğitim avantajları; Pandemi döneminde yüksek bir verimle olmasa da eğitimin devam edebilmesi. Sistemlerin kolay ve yenilikçi olması bu sayede hem öğrenci hem eğitimcilerin becerilerinin artması. Öğrenciler için yeni program öğrenimi, sunum ve ödev hazırlama tekniklerinin gelişmesine yardımcı olması. Meydana gelen aksaklıklarda telafi derslerinin kolayca senkron ya da asenkron olarak yapılması.”

A2 “Online eğitim dezavantajları; Öğrencinin sağlıklı bir şekilde risk yaşamadan eğitim hakkından yararlanması. Canlı derslerde eğitmene soru sorma, geri dönüt alma. Bir işte çalışan, ailesine destek olan bireyler için canlı ders kayıtlarını kayıttan izleyebilme imkanı sağlıyor. Online eğitim avantajları; Fiziksel ve ruhsal açıdan oluşabilecek tüm etkenler. Uygulamalı dersler ve branşlar açısından antrenman kısıtlılığı. Grupla iş birliğinin ön planda olduğu çalışmalarda engeller. Telefon, bilgisayar vb. teknolojik araçlara sahip olmamaları. İnternet erişiminin olmaması ya da erişim yönünden sorunlar yaşama olarak sıralanabilir.”

A3 “Tek avantaj ev ortamında olmaları olarak görülebilir. Onun dışında derse katılım az oluyor. Dersi anlama, bilgiyi edinme isteği olmuyor. Sınavların online olması daha yüksek not almalarına yardımcı olduğu için talepleri o yönde oluyor.”

A4 “Beden eğitimi derslerimiz için hiçbir avantajını söyleyemiyorum. Dezavantajlarına gelirse saymakla bitmez. Bilişsel alandaki davranışların kazandırılmasında etkili olmasına rağmen, duyuşsal ve psiko-motor davranışların kazandırılmasında ve uygulamaya dönük disiplinlerde (derslerde) etkili değildir. Öğrenci kontrollerinin sağlanmasından tutun da geri dönüşlerin verilememesine, gösterip yaptırma tekniğinin kullanılmamasının imkânsızlığından tutun da öğrencilerin fiziksel ve mental deşarj olamamasına kadar bir sürü dezavantajını söylemek mümkün.”

A5 “Online eğitimin avantajı; Devam zorunluluğunun olmamasıdır. Sürekli, yaşam boyu, bireysel ve bağımsız öğrenme olanağı sağlar. Öğrenme sorumluluğunun bireyde olması, bireylerin bilgiye erişim ve girişimcilik yönlerini ve kendi kendilerine karar verme yeteneklerini geliştirir. Dezavantajı ise; bu dönemde alınan derslerin verimsiz bir şekilde geçiliyor olmasıdır. Kamu veya özel kurum veya kuruluşlarında çalışan öğrenciler, dinlenme için ayırmış oldukları zamanın önemli bir bölümünü uzaktan eğitim etkinlikleri için ayırmak zorunda kalmaktadırlar.”

A6 “Avantaj; Kolay erişilebilir. Hareket kısıtlılığı sağlayarak salgın döneminde önemli bir tedbir sağlıyor. Gün içinde istenilen saatte öğrencilerle buluşabilmek. Öğrenme ve öğretme süreçlerinde; öğrenim yaşı, öğretim amaçları, öğrenme ve öğretme ortamı, yöntem ve teknikleri vb. açılardan esneklik ve çeşitlilik sağlar. Dezavantaj; Ülke genelinde yaşanan altyapı eksiklikleri. Her çocuğun aynı imkânlarda olmaması ve yeterince faydalanmamaları. Yüz yüze eğitimde olduğu gibi öğrencilere temas edememeleri. Sosyal ve duygusal gelişimlerdeki farkındalığın oluşmaması. Pandemi sonrasında hareketsizlik yüzünden yaşanacak sağlık sorunları”

A7 “Online Eğitimin avantajları; Dijital çağda yaşadığımız dünyada sisteme entegre olabilmeyi sağlaması. Zamanı daha verimli kullanabilmeyi sağlamaktadır. Kaydedilen derslerin sonrasında da tekrar tekrar izlenebilmesi. Online Eğitimin avantajları; Güvenilir bir ölçme-değerlendirme ortamının olmaması. Öğrencilerin gerekli konsantrasyonlarının sağlanamaması sebebiyle verimli bir eğitim ortamının olmaması. Uygulama eğitimlerin gerektiği şekilde yapılamaması. İnternet erişim sorunlarının olması. Dijital imkanlardaki kısıtlılıklar. Öğrencilerle gerekli ve yeterli karşılıklı iletişimin kurulamaması”

A8 “Bence eğitim online olmamalıdır. Daha düne kadar çocuklarımızı telefon ve bilgisayar bağımlılığından nasıl kurtaracağız diye çabalarken bugün geldiğimiz noktada çocuklarımızı online eğitim için telefon ve bilgisayara mahkûm ediyoruz.

Online eğitimin avantajının olduğunu düşünmüyorum. Sadece yaşanan süreçten kaynaklanan bir zorunluluk nedeniyle online eğitim yapılıyor. Ve bu yapılan eğitim bence çocukları belli bir süre sistemin içinde tutmak ve oyalamak için yapılıyor. Asla verimli olduğunu, avantajlı olduğunu düşünmüyorum.”

A9 *“En büyük dezavantajları etkileşim ve motivasyon ayrıca değerlendirme kısmı büyük dezavantaj, öne sürülen bahanelerin zorunlu kabul ediliyor olması da ayrı bir sorun (İnternetim iyi çekmiyor, sisteme giremiyorum vs.) Öğrenci-öğretmen ve öğrenci-öğrenci arasında bire bir iletişim ve etkileşimin oldukça kısıtlı olması, bireylerin sosyalleşmesini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Avantajları zaman ve mekân kavramı olmadan dersle kolaylıkla girilebilir. Rahat bir ortamda dikkatiniz dağılmadan derse motive olabiliyorsunuz. Ayrıca bol zamanınız oluyor.”*

A10 *“Kaliteli bir eğitim ve öğretim yöntemi değil. Sadece yüz yüze dersleri desteklemek amacı ile kullanılırsa faydalı olabilir. Bireysel ve bağımsız çalışma ve öğrenme alışkanlığı olmayan öğrenciler açısından yeterince etkili olmayabilmektedir. Kısacası başrol oyuncusu olamaz. Etik değerleri öğrencilere aktarma konusunda yetersiz kalıyor. Ölçme değerlendirme maalesef adil olarak sonuçlandırılmıyor. Ayrıca örnek olma örnek davranış kazanımları verme adına yetersiz kalıyor.”*

A11 *“Eğitim öğretim anlamında avantajları bence şunlar öğrenci daha rahat bir ortamda dersine giriyor keza bizlerde öyle tabi bu rahatlığın verdiği bazı kaza durumları gerçekleştiği oldu. Öğrenciler için ders kayıtları yaptığımız için derse giremeyen öğrenciler daha sonra kayıtları izleyip geri kalmıyorlar. Dezavantajları var öğrencilerimiz ile ayırız tam anlamıyla onlara fayda sağlayamıyoruz bazen teknik sorunlar yaşıyoruz ama elimizden geldiğince uyum sağlamaya çalışıyoruz.”*

A12 *“Online eğitim özellikle bizimki gibi dersleri yoğunlukla uygulamalı olan bölümlerde bazı sorunlar yaşıyor. Dediğim gibi uygulamalı dersi biz ne kadar iyi anlatırsak anlatalım öğrenci olayı tam anlamıyla kavrayamıyor bir şeyler eksik kalıyor. Avantajlarından bahsedecek olursak öğrenciler sistemde dersleri tekrar tekrar izleyebiliyorlar onlar için güzel bir şey bu bazen derse katılamayan öğrenciler istedikleri zaman dersin kaydını açıp izleyebiliyorlar.”*

A13 *“Uygulamalı dersler konusunda sadece ödev vererek işlediğimiz için dersleri çocukları branşlara tam anlamıyla adapte edemiyoruz bu bizim için büyük bir sorun. Belki de potansiyeli olan çocuklar sadece teorik işlendiği için branştan*

uzaklaşabiliyorlar. Genel anlamda öğrencilerimizden uzak olduğumuz için onlara yeterince katkı sağlayabildiğimi düşünmüyorum. Sistemsiz sıkıntılar teknik sorunlarda cabası. Bu tarz dezavantajları var online eğitimin. Diğer yandan avantajları da var yok değil. Öğrenciler ödev ve sunum gibi konularda araştırma yaparak hem araştırma becerisi kazanıyorlar hem de sunumlar yaparak kitle önünde ders anlatmayı öğreniyorlar genel anlamda avantaj ve dezavantajları bunlar.” şeklindedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Covid-19 Salgın dönemi ve online eğitim hakkında öğretim üyelerinin görüşleri incelendiğinde, pandemi döneminde online eğitim, her ne kadar eğitimin aksamaması konusunda eğitici ve öğrencilere destek olsa da bazı parametreler açısından yüz yüze eğitimin yerini tutamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmamızı destekler nitelikte Pınar ve Akgül (2020) araştırmalarında, öğrencilerin uzaktan eğitimi nitelikli bulmadığı, bu sistemin sağlıklı bir yapı içermediği, teknoloji altyapısının uygun olmadığı ve dijital dünyaya bağımlılığın arttığını vurgulamışlardır. Yılmaz ve ark. (2020) teknolojik altyapılardaki sorunların online eğitimin kalitesini azalttığı, Arat ve Balkan (2011) online eğitimde en ciddi problemlerden birinin iletişim altyapısındaki sıkıntılarının olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Zhang ve çalışma ark. (2020) uzaktan eğitimde altyapı sıkıntılarının yanı sıra eğitimcilerin online eğitim konusunda tecrübesiz olması ve yeterli bilgiye sahip olmaması, ev ortamındaki değişiklikler gibi problemlerin varlığından bahsetmişlerdir. Literatür incelendiğinde benzer sonuçlar göze çarpmaktadır (Abuhammad, 2020). Buna karşılık YÖK’ün yapmış olduğu basın toplantısında; 2020 yılı itibariyle 123 üniversitede UZEM “Uzaktan Öğretim Uygulama ve Araştırma Merkezi” biriminin olduğu ve uzaktan eğitim altyapısı konusunda ilerleme kaydettikleri belirtilmiştir.

Online eğitimde yaşanan sorunlar hakkında öğretim üyelerinin görüşleri incelendiğinde; internet ve sisteme erişim problemleri, derse katılım ve sınavlara katılım problemleri, online sistemin kötü niyetle kullanılması, online eğitim esnasında başarılı ve başarısız öğrencilerin çok kolay ayırt edilememesi gibi sorunlar göze çarpmaktadır. Yılmaz ve ark. (2020) öğrencilerin online eğitim sırasında güdülenememe sorununu yaşadıklarını tespit etmiştir. Öğrenci-öğretmen ve öğrenci-öğrenci arasında bire bir iletişim ve etkileşimin oldukça kısıtlı olması, bireylerin sosyalleşmesini olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Altaş, 2016). Çalışmamızı destekler nitelikte çevrim-içi ortamların yaygınlaşmamasının önündeki engellerin çözüme kavuşması bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır (Celen, Çelik ve Seferoğlu, 2018). Özer (2020) tüm eğitim paydaşlarının akademik ve sosyal yönden

desteklenmesinin önemli olduğunu belirtmiştir. Online eğitimin bireyler arasında iletişim ağını ve dolayısıyla etkileşimi azaltmasının, öğrencilerin sosyalleşme düzeyinin düşmesine neden olduğu söylenebilir.

Telli ve Altun (2020) çalışmalarında uzaktan eğitim sürecinde, eğitimcilerin, asenkron yani öğreticinin çevrimiçi olmadığı programlarda dahi önceden hazırlanmış eğitim videolarını sunabilme, e-öğrenme senaryosu hazırlama ve temel ofis uygulamaları gibi teknolojik donanımına hakim olmasının, zaruri olduğunu savunmuştur. Asenkron eğitimlerin sunumunda eğitimcilere bu donanımın verilmesi şarttır. Her eğitim sürecinin sonunda çıktıları belirlemek için yapılan ölçme değerlendirme etkinliklerinin kuşkusuz ki online eğitimde yapılmaması olası gözükmemekte ve bu neticede çeşitli görüşler bildirilmektedir. Alan yazına baktığımızda ölçme ve değerlendirme konusunda Karp ve Woods (2008) çalışmalarında, eğitime dair otorite boşluğu olduğunu, öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirmeye ilişkin algı ve inançlarında olumlu yönde bir değişim meydana geldiğini belirlemişlerdir. James, Griffin ve France (2005) beden eğitimi öğretmenin, alternatif ölçme ve değerlendirme araçları ile öğretim sürecinin olumlu anlamda değişikliğe uğradığını vurgulamışlardır.

Öğretim üyelerinin yüz-yüze eğitim ile online eğitim sistemlerine yönelik düşünceleri karşılaştırıldığında, online eğitimde bilgiye ulaşma, teknoloji kullanımı, zaman ve mekan kavramlarının ortadan kaldırılması gibi kolaylıklar yanında, teorik derslerin ve ansiklopedik bilgilerin rahatlıkla verilebileceği ancak uygulama dersleri için online eğitiminin yeterince etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yüz yüze eğitimde süre sıkıntısı olmamasının, öğrenci ile etkileşimin, motivasyon düzeyinin ve öğrencilerin sosyal kazanımlarının yüksek olmasının yanı sıra uygulama derslerinin de daha verimli ve anlaşılır olduğu, bu nedenle yüz yüze eğitimin online eğitime göre daha kaliteli ve verimli olduğu sonucuna varılmıştır.

Araştırmamızın bir başka bulgusunda, çevrimiçi eğitimin kampüs kavramından bağımsız olarak öğrencinin devam etme zorunluluğu olmadan teknolojik imkanlar ile senkron ya da asenkron olarak derse katılabildiği vurgusu yapılmıştır. Çalışmamızı destekler nitelikte olan Olcay ve Döş (2016) tarafından yapılan çalışmada; online eğitimin vakit ve ortama bağlı olmadan öğretimin yapılmasını bir fırsat olduğunu, ekonomik olarak katkı sağladığını, üniversitelerde her ders olmasa bile bazı derslerde etkili olduğunu belirtilmiştir. Öztaş ve Kılıç (2017) yapmış olduğu çalışmada online eğitimde iletişim problemleri olduğunu ve dijital dünyada senkron eğitim verilse bile yüz yüze eğitime göre iletişim boyutunda sorunlar yaşadıklarını savunmuşlardır. Benzer bir çalışmada online eğitimin bazı avantajlarının olmasına rağmen yapılan birçok çalışmada öğrencilerin uzaktan eğitim yerine yüz yüze

eğitimi tercih ettiğini gormenin şaşırtıcı olmadığı belirtilmiştir (Jaggars, 2014). Yine benzer bir çalışmada yuz yuze işlenen dersler oğrenciler tarafından daha kıymetli gürüldüğu sonucuna ulaşılmıştır (Richardson, Maeda, Lv ve Caskurlu 2017).

Covid-19 salgın dónemi ve oğretim üyelerinin online eğitimde, teorik ve uygulamalı derslerin ölçme ve değerlendirme süreci hakkında gürüşleri incelendiğinde; teorik ve uygulama derslerinin ölçme değerlendirmesi yapılırken herhangi bir farklılık gözetmeksizin sınav, ödev, proje ve derse katılım göz önünde bulundurularak değerlendirmelerin yapıldığı tespit edilmiştir. Uygulama ortamı olmaması nedeni ile, uygulama derslerinde de teorik bir değerlendirmenin gerçekleştirildiği bu nedenle ölçme değerlendirme sürecinin tam olarak hedefe ulaşabilecek şekilde uygulanamadığı sonucuna varılmıştır. Çalışmamızı destekler nitelikte uzaktan eğitim sürecinde üniversitelerin ölçme değerlendirme yöntemlerinde çeşitlilik sağlandığını; %91'i ödev, %83'ü proje, %66'sı çevrimiçi sınavlar, %58'i ise kısa sınav formatında uygulandığı belirtilmiştir (YÖK Değerlendirme Raporu, 2020).

Covid-19 salgın dónemi ve oğretim üyelerinin online eğitimin avantajları ve dezavantajları hakkında gürüşleri incelendiğinde; oğrencilerin konsantrasyonun düşük olması, motivasyon eksikliği, internet altyapısında yaşanan sorunlar, kullanılan cihazlardan kaynaklanan teknik sorunlar ve bu konularda oğrencilerin eřit şartlara sahip olmamaları, uygulamalı derslerin tam anlamıyla oğrenciye aktarılamaması, güvenilir bir ölçme değerlendirmenin yapılamaması gibi problemlerin dezavantajlar olarak belirtildiği sonucuna varılmıştır. Reime, Harris, Aksnes ve Mikkelsen (2008) tarafından yapılan çalışmada, oğrencilerin bir bölümünün uzaktan eğitimi avantajlı bulurken, bir bölümü ise kendilerini dezavantajlı hissettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bakioğlu ve Çevik (2020) yaptıkları çalışmada online eğitimdeki problemlerin oğrencilerin bilgisayarını nasıl kullanacakları yönünde zayıf kaldıkları, maddi problemler dolayısı ile internete ulaşamadıkları, oğrencilerin derslere katılımlarının az olduğunu ve motivasyon düşüklüğünün olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Online eğitimin avantajlı yönlerinin ise; eğitimin mevcut şartlara rağmen devam ediyor olması, kolay ve yenilikçi olması, oğretmen ve oğrencilerin bilgisayar kullanımı dijital çađa ayak uydurmaları ve yeteneklerinin bu yönde artması, derse katılamayan oğrencilerin dersin canlı kayıtları izleyebilme olanağına sahip olması, zaman ve mekan kavramı olmadan derse katılma olanağı sunması, rahat bir ortamda dersin anlatılması ve dinlenebiliyor olması, oğrencilere verilen ödev ve sunumlar sayesinde oğrencilerin araştırma ve sunum yapma becerilerini geliştirdiği sonucuna varılmıştır. Araştırma sonuçlarımızı destekleyen bir çalışmada uzaktan eğitimin, kendi kendine oğrenme bağımsızlığını oluşturduğu ve internet kullanımını geliştirmekte olduğu savunulmuştur (Prati

ve ark., 2020). Eczacılık fakültesi öğrencileri üzerinde yapılmış benzer bir çalışmada, ders kayıtları sayesinde öğrencilerin istedikleri zaman dersleri tekrar edebileceği ve verim alınabileceği sonucuna ulaşmıştır (Budzinski ve ark., 2012). Dikmen ve Bahçeci (2020) çalışmalarında sosyal mesafe sağlatılmaya çalışılmış eğitimde mekânsızlaşma kavramı ortaya çıktığını savunmuştur. Pandemi öncesi eğitim mekâna bağlı iken, pandemi sürecinde çevrimiçi platformlar üzerinde yapılabileceği görülmüştür.

Sonuç olarak, pandemi döneminde online eğitim, eğitici ve öğrencilere eğitimin aksamaması konusunda destek olsa da yüz yüze eğitimin yerini tutmadığı, bilişsel alandaki davranışların kazandırılmasında online eğitimin etkisi olduğu ancak fiziksel, sosyal ve psiko-motor davranışların oluşmasında problem yaşandığı, özellikle teknolojik imkânsızlıkların online eğitimin kalitesini düşürdüğü sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda, öğretim elamanları ve öğrencilerin çevrimiçi ihtiyaçlarının karşılanması uzaktan eğitim öğretim sürecinin niteliğini arttırmakta faydalı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığının öğrencilerine sunmuş olduğu Eğitim Bilişim Ağı (EBA) gibi ortak bir sistemin bütün yükseköğretim kurumlarında uygulanmasının hem eğitimde fırsat eşitliği hem de eğitim standardının oluşturulması açısından büyük bir katkı sağlayacağı, düşünülmektedir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında sıklıkla yaşanan sorunların giderilmesi konusunda belirli standartların oluşturulması gerekliliğinin ortaya çıktığı söylenebilir. Online eğitim sürecinde uygulamalı derslerin etkinliğinin düştüğü katılımcıların yoğun görüşü olarak tespit edilmiştir. Uygulamalı derslerin uzaktan eğitimi sırasında kullanılacak yöntemlerin belirlenmesi üzerinde durulmasının ve ölçme değerlendirme konusunda alınan önlemlerin incelenmesinin alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Abuhammad, S. (2020). Barriers to distance learning during the COVID-19 outbreak: A qualitative review from parents' perspective. *Heliyon*, 6(11), 1-5. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2020.e05482>
- Altaş, N. (2016). Türkiye’de Dinî Yükseköğretim Alanında Uzaktan Eğitimle İlgili Algı Sorunları ve İLİTAM Uygulamaları, *Değerler Eğitimi Dergisi*, 14 (31), 7-42.
- Arat, T. ve Bakan, Ö. (2011). Uzaktan Eğitim ve Uygulamaları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 14(1-2), 363-374.
- Bakioğlu, B. ve Çevik, M. (2020). COVID-19 Pandemisi Sürecinde Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 15(4).
- Bayram, M., Peker, A. T., Aka, S. T. ve Vural, M. (2019). Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim dersine karşı tutumlarının incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 330-345.

- Bilge, F., Kelecioğlu, H. ve Akman, Y. (2005). Öğretim Elemanlarının İş Doyumlarının İncelenmesi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 47-60.
- Birişçi, S. (2013). Video konferans tabanlı uzaktan eğitime ilişkin öğrenci tutumları ve görüşleri. *Öğretim Teknolojileri ve Öğretmen Eğitimi Dergisi*, 2(1), 24-40.
- Budzinski, J. W., Farrell, B., Pluye, P., Grad, R. M., Repchinsky, C., Jovaisas, B. ve Johnson-Lafleur, J. (2012). An online knowledge resource and questionnaires as a continuing pharmacy education tool to document reflective learning. *American Journal of Pharmaceutical Education*, 76 (5).
- Celen, F. K., Celik, A. ve Seferoglu, S. S. (2018). Yükseköğretimde çevrim-içi öğrenme: Sistemde yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri. *Journal of European Education*, 1(1), 25-34.
- Çetin, O., Çalışkan, E. ve Menzi, N. (2013). The views of academics about web-based instruction. *Elementary Education Online*, 12(3).
- Dikmen, S. ve Bahçeci, F. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinde yükseköğretim kurumlarının uzaktan eğitime yönelik stratejileri: *Fırat Üniversitesi örneği*. *Turkish Journal of Education Studies*, 7(2), 78-98.
- Ersoy, A. F. (2016). Fenomenoloji. Saban, A. ve Ersoy, A. (Edt.), *Eğitimde nitel araştırma desenleri*. Ankara: Anı.
- Genç, M. F. ve Gümrükçüoğlu, S. (2020). Koronavirüs (Covid-19) Sürecinde İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Bakışları. *Electronic Turkish Studies*, 15(4).
- Geray, C. (2007). Distance Education in Turkey. *International Journal of Education Policies*, 1(1), 332- 62.
- http-1. <https://tr.euronews.com/2020/03/10/sagl-k-bakan-koca-koronavirus-covid-19-salg-n-ile-ilgili-ac-klama-yap-yor> 03.10.2020 tarihinde erişildi.
- http-2. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-51177538> adresinden 24.10.2020 tarihinde erişildi.
- http-3. <http://uzem.cbu.edu.tr/tr/uzaktan-egitim-nedir> adresinden 22.10.2020 tarihinde erişildi.
- http-4. <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/uzaktan-egitime-yonelik-degerlendirme.aspx>23.10.2020 tarihinde erişildi.
- Hui, D. S., Azhar, E. I., Madani, T. A., Ntoumi, F., Kock, R., Dar, O., İppolito, G., Mchug, T., Memish, Z., Drosten, C., Zumla, A. ve Petersen, E. (2020). The continuing 2019-nCoV epidemic threat of novel coronaviruses to global health—The latest 2019 novel coronavirus outbreak in Wuhan, China. *International journal of infectious diseases*, 91, 264-266.
- Ibrahim, D. Z. ve Silong, A. D. (1997). *Assuring quality learning support for teachers' distance education program*. In A paper presented at the 11th Annual Conference in Distance and Open Learning.
- Jaggars, S. S. (2014). Choosing between online and face-to-face courses: Community college student voices. *American Journal of Distance Education*, 28(1), 27-38.
- James, A. R., Griffin, L. ve France, T. (2005). Perceptions of assessment in elementary physical education: A case study. *Physical Educator*, 62 (2), 1-12.

- Karatepe, F., Küçükgençay, N. ve Peker, B. (2020). Öğretmen adayları senkron uzaktan eğitime nasıl bakıyor? Bir anket çalışması. *Journal of social and humanities sciences research*, 7(53), 1262-1274.
- Karp, G. G. ve Woods, M. L. (2008). Preservice teachers' perceptions about assessment and its implementation. *Journal of Teaching in Physical Education*, 27, 327-346.
- Kırmacı, Ö. ve Sami, A. (2018). Kampüs Öğrencilerinin Eşzamanlı Uzaktan Eğitimde Karşılaştıkları Sorunlar. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 14(3), 276-291.
- Merriam, S. B. (2015). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber S. Turan (Çev. Ed.)*. Nobel Akademi Yayıncılık: Ankara.
- Olca, A. ve Döş, B. (2016). Turizm eğitimi alan öğrencilerin internete dayalı uzaktan eğitim yöntemine yönelik görüşlerinin belirlenmesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 727-750.
- Özer, M. (2020). Türkiye'de COVID-19 salgını sürecinde Milli Eğitim Bakanlığı tarafından atılan politika adımları. *Kastamonu Education Journal*, 28(3), 1124-1129. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.722280>
- Öztaş, S. ve Kılıç, B. (2017). Atatürk ilkeleri ve inkılap tarihi dersinin uzaktan eğitim şeklinde verilmesinin öğrenci görüşleri açısından değerlendirilmesi. *Turkish History Education Journal*, 6(2), 268-293.
- Pınar, M. A. ve Akgül, G. D. (2020). Covid-19 salgını sürecinde fen bilimleri dersinin uzaktan eğitim ile verilmesine yönelik öğrenci görüşleri. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 10 (2), 461-486. <https://doi.org/10.26579/jocress.377>
- Prati, C., Pelliccioni, G. A., Sambri, V., Chersoni, S. ve Gandolfi, M. G. (2020). COVID- 19: its impact on dental schools in Italy, clinical problems in endodontic therapy and general considerations. *International Endodontic Journal*, 53(5), 723.
- Reime, M. H., Harris, A., Aksnes, J. ve Mikkelsen, J. (2008). The most successful method in teaching nursing students infection control—Elearning or lecture?. *Nurse Education Today*, 28(7), 798-806.
- Richardson, J. C., Maeda, Y., Lv, J. ve Caskurlu, S. (2017). Social presence in relation to students' satisfaction and learning in the online environment: A meta-analysis. *Computers in Human Behavior*, 71, 402-417.
- Telli Yamamoto, G. ve Altun, D. (2020). Coronavirüs ve Çevrimiçi (Online) Eğitimin Önlenemeyen Yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 25-34.
- Tuncer, M. ve Taşpınar, M. (2008). Sanal Ortamda Eğitim ve Öğretimin Geleceği ve Olası Sorunlar. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 124.
- Willis, J. (1996). A flexible framework for task-based learning. *Challenge and Change in Language Teaching*, 52-62.
- Yenilmez, K., Turgut, M. ve Balbağ, M. Z. (2017). Öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 91-107.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Yılmaz, E., Mutlu, H., Güner, B., Doğanay, G. ve Yılmaz, D. (2020). *Veli algılarına göre pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinin niteliği*. Palet Yayınları, Konya.
- Yılmaz, K. ve Şahin, T. (2016). Eğitim fakültelerindeki araştırma görevlilerinin mesleki deneyimlerinin incelenmesi; araştırma görevlisi olmanın anlamına ilişkin fenomenolojik bir çalışma. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 143-168.
- Yıldız, E. (2011). Web-tabanlı senkron derslerin öğretmen adaylarının uzaktan eğitime karşı tutumları ve senkron teknolojileri kabulleri üzerine etkisi. (Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- YÖK (2020,03,29). basınçıklaması.yok.gov.tr:<https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/universitelerde-uygulanacak-uzaktan-egitime-iliskin-aciklama.aspx> adresinden alındı.
- Zhang, W., Wang, Y., Yang, L. ve Wang, C. (2020). Suspending Classes Without Stopping Learning: China's Education Emergency Management Policy In The Covid-19 Outbreak. *Journal Of Risk And Financial Management*, 13(3), 3-6. <https://doi.org/10.3390/Jrfm13030055>